

A nyolcadik utas az Élet

Korodi Luca: *Elemi részecskék*

Fővárosi Képtár – Kiscelli Múzeum, Budapest
2014. február 13 – március 16.

A kiállítás címe azonnal előhívja a látogatóban Michel Houellebecq európai Psycho-ként emlegetett kultikus könyvének mentális lenyomatát, de csak addig, amíg be nem lép a Kiscelli Múzeum még ma is megszenteltnek érzett templomterébe. Az ibolyántúli fényben derengő kiállítótér közepén ugyanis bolygónk legnagyobb jégsivatagának, az Antarktisznak több köbméter üvegcserepből megformázott hatalmas alakzata fekszik, amely mágikus erővel szippantja magába nézőjét, míg az üvegtörmelék által visszavert UV-sugarak ezernyi ismeretlen csillogat varázsolnak a templomtér éjsötét mennyezetére.

Az *elemi részecskék* cím így már egészen másra utal: az emberi elmében megtapadó mémplexek alkotóelemeit jelöli, amelyeket az Antarktisz ideidézett mágikus szimbóluma elemi erővel szabadít el a befogadó tudatában.

A lakhatatlan és terméketlen hatodik kontinens a hit és a tudomány számára egyaránt termékeny földrésznek bizonyult az utóbbi két évszázadban. A csontrapantó hideg, az üvöltő szelek, a végtelen jégmező és a minden élhető szárazföldtől való távolság a Déli-sarkvidéket ideális összeesküvés-elméleti helyszínné teszik, sokak szerint egyenesen az eltűnt Atlantiszt, mások szerint az ide menekített hitleri birodalmat rejti az egész földrészt tengerszint alá nyomó négy kilométer vastag sarki jégtömeg. Nem véletlenül játszódik itt az X-akták egyik része, hiszen olyan távol van ez a kontinens tőlünk, hogy akár idegen lények is megszállhatták a tudomásunk nélkül. Az emberi képzeletben az Antarktisz mégiscsak közeli hely... A tudomány számára naponta hoz új fölfedezéseket a Déli-sarkvidék, a legutóbbi bejelentés szerint olyan mikrobákra leltek a lelkesedéstől és a hidegtől egyaránt reszkető kutatók, amelyek DNS-e csak 86%-ban egyezik az eddig ismert élőlények örökítőanyagával – vagyis teljesen új életformát találtak. Marslakóknak persze kicsik ezek a baktériumok, de kezdetnek nem rossz. Arról nem is beszélve, hogy a gigantikus jégpáncél alatti édesvízi tavak és hatalmas vízfolyások létezéséről is csak mostanában szerzett tudomást az emberiség.

Sokak számára meglepő lehet, hogy ez az emberi és bármilyen életre alkalmatlan földrész a földtörténeti tegnapi, százmillió évvel ezelőtt még az akkori déli óskontinens, Gondwana közepén fekvő trópusi terület volt, amelyen buján tenyésztett az élet. A földkéreg lemezeinek mozgása azonban évi néhány centiméteres mozgásával széttördelte Gondwanát, és létrehozta belőle Dél-Amerika, Afrika, India, Ausztrália és Új-Zéland mellett az Antarktiszt, amelyet a tektonikus szállítószalag évmilliók alatt a mai helyére löködött. A földkéreg lemezei éppúgy törnek, mint az üveg – csak sokkal lassabban.

A dermesztő hideg és a trópusi forróság feszültsége több művészt megihletett már, legutóbb a bahamai születésű *Tavares Strachant*, akit azért kapott szárnyára a

kerülhetjük meg a kérdést: vajon mennyire és milyen módon átpolitizált a két elemzett anyag? S ez milyen mértékben függvénye egyáltalán a művészi döntésnek? Erre a felvetésre Jean-Baptiste Naudy teketória nélkül felel a kiállítás apropóján készült interjújában, amikor megfogalmazza, hogy szerinte Magyarországon politika és kultúra ugyanaz.⁵ S mivel egy francia és egy magyar példát vizsgálunk, praktikus citálni a Naudyval azonos álláspontra helyezkedő Jacques Rancière-t, aki a következőképpen foglalt állást: „A 'beszélő állat' Arisztotelész szerint 'politikus állat' (zoon politikon). De a rabszolga, bár érti a beszédet, 'birtokolni' nem birtokolja. A kézművesek, mondja Platón, nem foglalkozhatnak a közügyekkel, mert nincs idejük másra, mint a munkájukra. Nem lehetnek más helyen, mert a munka nem vár. Az érzékelhető felosztása láthatóvá teszi, ki lehet részes a közösségben tevékenységétől illetve tevékenységének térbeli és időbeli kereteitől függően. 'Foglalkozásuk' milyensége ily módon meghatározza a közösségbeli kompetenciájukat vagy inkompetenciájukat. Ez határozza meg, hogy láthatóak vagyunk-e egy közös térben, szót kapunk-e a közös dolgokban stb. A politika mélyén van tehát egyfajta 'esztétika' [...]”⁶ Seregi Tamás, Rancière fent idézett, *Az érzékelhető felosztása* című munkájának fordítója a tranzit.blogon így értelmezi a szerzőt: „...a politika az a tett, amellyel láthatóvá teszünk valamit (például a munkát, amelynek csak termékét engedték látni), nyilvános térré teszünk egy helyet (például csak a privát szférák közötti közlekedésre szolgáló utcát a barikádokkal), beszélő lényvé teszünk egy addig hallgatásra ítélt csoportot (a munkásokat, a nőket, stb.)”⁷

Ezen a ponton válik el egymástól a két acb-s kiállítás, s lesznek alkalmatlanok az összehasonlításra. Az alkotók olyan gyökeresen eltérő, legtagabb értelemben vett nemzeti-kulturális örökségre építik munkásságukat, hogy, ami egyiküknél megfontolásra méltatlan nüansz, az a másiknál a hitelesség tétjét jelenti. További dimenzióváltás, hogy a Sociétés Réaliste művei eladóak, Farkas Gábor műcsarnokbeli letérből és magángyűjteményekből előásott darabjai viszont nem. Egy piacnak és egy nem piacnak szánt kiállítás. Az acb Galéria tovább menetel a múzeumok kvázi-privatizációjára adott válaszcsepásként megkezdett funkcióátvitel útján.

5 http://artmagazin.hu/artmagazin_hirek/amal_al-am.2302.html?pageid=81

6 Jacques Rancière: *Esztétika és politika*. Budapest, Műcsarnok Nonprofit Kft., 2009, 9-10. old.

7 Seregi Tamás: *Politika és esztétika – Jacques Rancière Az érzékelhető felosztása című könyvéről*, http://tranzit.blog.hu/2009/09/10/politika_es_esztetika_jacques_ranciere_az_erzkelheto_felosztasa_cimu_konyverol

hírnév, mert kivágott egy négy és fél tonnás jég-tömböt egy befagyott alaskai folyóból (ez persze az északi pólushoz van közel, de azért ott is pokoli hideg van...), majd elszállította Nassaubá, a Bahama-szigetek fővárosába, ahol kiállította egy napelemmel üzemeltetett üvegfalú hűtőládában a helyiek legnagyobb megdöbbenésére. Azóta is ott látható a szubtrópusi országban az alaskai jég, hogy tudatosítsa bennünk, mekkora távolság lehet aközött, amink van és amit akarunk (*The Distance Between What We Have and What We Want*, 2006).

A hatodik kontinens a földi éghajlatban betöltött kulcsszerepe miatt életbevágóan fontos. Ha a globális felmelegedés miatt az eddigienél is jobban olvadni kezdene az utolsó jégkorszak e déli emléke, megemelné a tengerszintet mindenütt. Ha az egész leolvadna, akkor közel 59 méterrel emelkedne a vízszint, ami három-négymilliárd ember partmenti lakóhelyét pusztítaná el – talán velük együtt. Az Antarktisz keleti része már ma is nagyon aggasztó módon viselkedik, évente 150 köbkilométer jeget veszít (csak összehasonlításként: ha mind a 7 milliárd embert szorosan egymáshoz préselnék, összesen fél köbkilométert tennék ki...). A legtöbben persze megnyugszunk, amikor a közismerten felelősségteljes

politikusok hozzáteszik, hogy az olvadás sok ezer év alatt játszódhat csak le – de mi van, ha mégsem?

Sorra érkeznek azok az eredmények, amelyek a pozitív visszacsatolás veszélyeire figyelmeztetve nem zárják ki, hogy akár a mi életünkben is drámai események játszódhatnak le. A több kilométer vastag jégmezők alatt titokzatos folyamatok zajlanak: a levegőnél hatékonyabb hővezető (és a globális felmelegedés következtében lassan melegedő) tengervíz alulról csatornákat mos a jégpáncél szárazföldre nehezülő aljába, s ha ez a sok bemosódás eléri egy jelenleg ismeretlen kritikus nagyságrendet, akkor lassan becsúsztatja a szárazföldről elemelt jégtömeget az óceánba. Felidézhetjük mindannyian, mi történik, ha bedobunk egy jégkockát a whiskys poharunkba: emelkedik a pohárban az italszintünk. Pont ez játszódik le, ha szárazföldi jégtakaró olvad bele a tengervízbe. Sajnos nem whiskybe fulladnánk így bele, hanem szennyezett és sós tengervízbe...

Tehát ez a távoli, ismeretlen, félelmetes, gyönyörű kontinens akár a ma ismert civilizációnk alapjait is megrengetheti. Összetörheti, akár egy palackot az óvatlan borívó. Egy olyan földrész, amelynek kétszáz éve még a létezéséről sem tudtunk, mindannyiunk életét fölforgathatja.

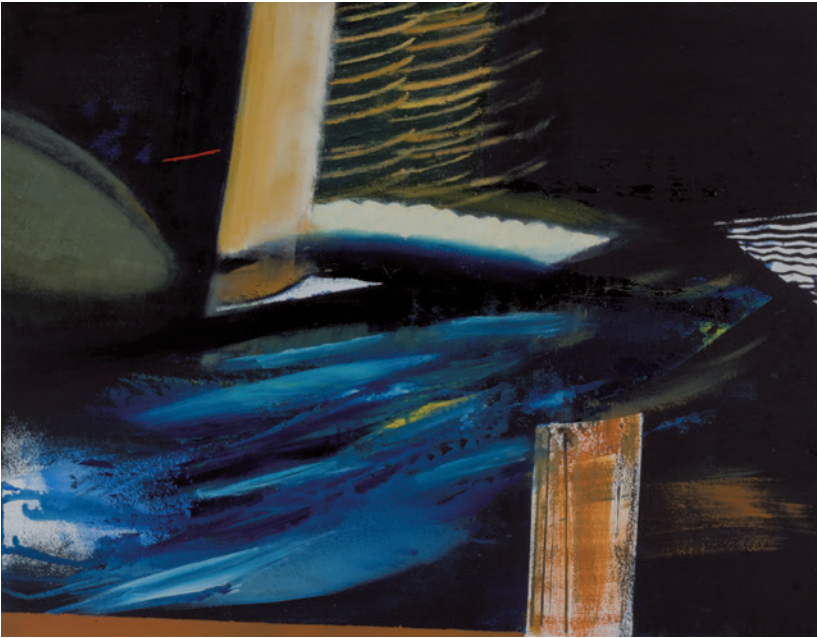
Az Antarktisz intő példa arra, hogy a mi világunkban már nincs olyan földi veszély, ami távol lenne tőlünk, s így nem kellene vele törődnünk. Ami ezen a bolygón történik, az mindannyiunk azonnali és közös ügye. Mindannyian Gaianauták lettünk, s ezért mindenkinek új mémplexeket kell a tudatába táplálnia. A planetáris felelősség lehet az első elemi – mennyei – részecske ebben a mentális alkotmányban. Mintha a Tízparancsolat kiegészülne egy minden korábbinál fontosabb parancsolattal: vigyázz a világodra, mert a világod nem vigyáz rád. A világod Antarktisszá válik, ha tovább pusztítod, s így elpusztít téged.

Korodi Luca a Földünkért és magunkért egyaránt vállalt felelősségre mint új morális parancsra épülő mémplex megalkotására törekszik nagy erejű installációjával.

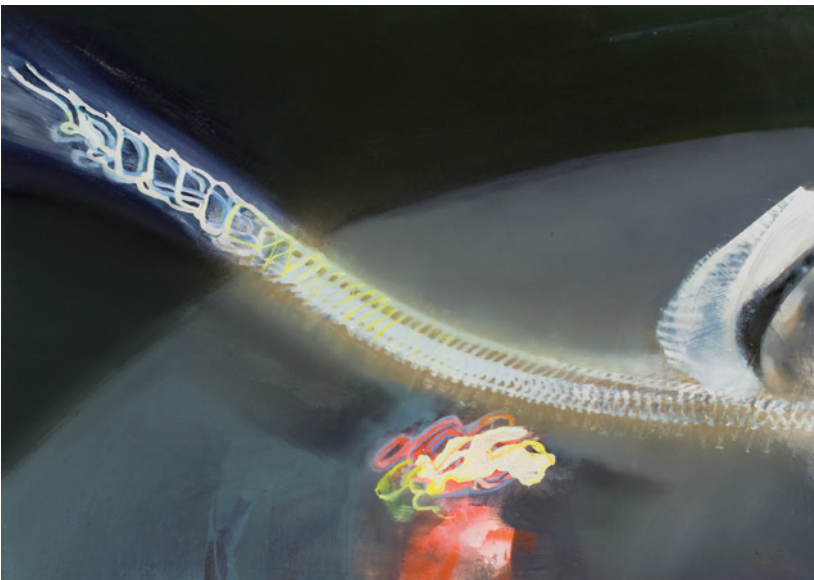
KORODI LUCA
Elemi részecskék, 2014, Fővárosi Képtár – Kiscelli Múzeum © Fotó: Szilágyi Lenke

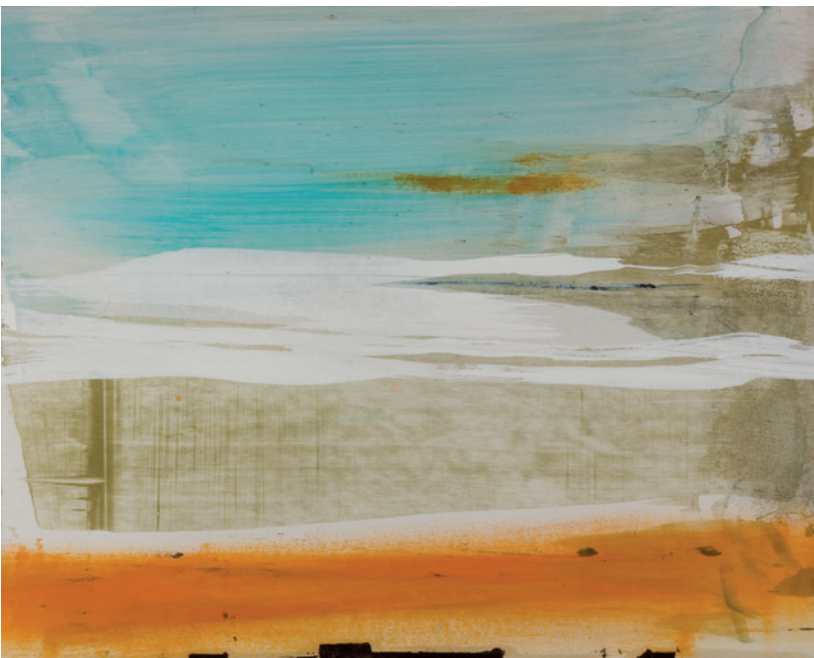

KORODI LUCA
Akusztika, akril, olaj, fa, 62×80 cm © Fotó: Sulyok Miklós

KORODI LUCA
Fénygerinces, akril, olaj, fa, 84×119 cm © Fotó: Sulyok Miklós

KORODI LUCA
Tájelmozdulás, akril, olaj, fa, 70×84 cm © Fotó: Sulyok Miklós

Már az anyagválasztása is félelmes értelmezési tartományokat nyit meg. Az üveg és a jég egymásra rímel a gondolkodásunkban, s nem véletlenül: az üveg végső soron olyan folyékony anyag, amely a hűtés során megszilárdulva amorf állagot vesz fel, vagyis úgy viselkedik, mint egy túl-hűtött folyadék. A jég anyja is hűtött folyadék, de a fagyásponton halmazállapot-változáson megy keresztül, és kristályos szerkezetű szilárd anyaggá válik. Az üveg misztikus anyag, megáll a folyékony és a szilárd halmazállapot közötti sejtelmes tartományban, és annak ellenére, hogy több ezer éve használjuk, a fizika még ma is küzd az üveg anyagszerkezetének leírásával.

Az üveg és a jég abban is hasonlít, hogy penge-éles szilánkokra és sebzőn metsző darabokra képes törni. Egy törtüveg-világ vagy egy szilánkos jégvilág egyaránt ijesztő az esendő ember számára. Ezért Korodi anyagválasztása telitalálat: az üvegcserepekből összelapátolt Antarktisz a jégvilág élettelenességét és élet-ellenességét idézi bennünk, amelyhez csak fokozott óvatossággal és tisztelettel közelíthetünk, s amely még így is állandó életveszélyt jelent nekünk.

A tört üveg a pusztulás és – újrahasznosíthatósága miatt – az újjászületés szimbóluma is egyben. Ahogyan egy antarktisi jégszökőár összetörheti a kultúránkat, éppen úgy új utat is mutathat nekünk a jövőnk felé. Az ott felfedezésre váró életformák hozzásegíthetnek minket, hogy sikeresen benépesíthessük az erre alkalmasnak tűnő közeli bolygókat és holdakat, ha minden kötél szakad (vagy minden partvidékünket elárasztja az olvadás miatti új Özönvíz). A tört üveg egyúttal a világ megértésének és értelmezésének nehézségeit is sugallja. A minden egész eltörött filozófiai reménytelensége sejlik föl az üvegcserepek opálos tükrében. Minden szerelem darabokban, minden korábbi értelmezési kísérlet csődeljárás alatt, Isten is meghalt vagy itt hagyott minket, lelki tereinkben nő az antarktisi jégmező.

Korodi Luca mégis az újjászületés reményét erősíti a befogadóban, nem a pusztulás rémképét. A Templomtérben fekvő Antarktisz-installáció ezért fürdik ibolyántúli (*más világi*) fényben és ezért vetít milliányi üvegcserepe gyönyörű véletlen univerzumokat a falakra – s legfőképpen ezért függenek a Templomtérbe nyíló kiállítóteremben Korodi légi festményei. A térben lebegő képeken az a szellemvilág elevenedik meg, amely titkon talán az Antarktisz mítikus jégtájait és termékeny partmenti vizeit népesítheti be. Nem evilági, mégis ismerős lények fénygerincei világolnak és árnyai vetülnek az elmozdult, ezért azonosíthatatlan környezetre, amelynek hullámain talán bálnák éneke borzolja, derengő szárazföldjén talán párducok suhannak, és talán emberek vagy egyéb értelmes lények építette magas házak is fölsejlenek az áttetsző ragyogásban.

A fókusz életlen, hiszen nem ezt a világot festi a művész, hanem ami mögötte lehet, ami az elemi részecskék egy új elrendeződése következtében teremthető a befogadó tudatában. A legtöbb festmény címében ezért szerepel az „elmozdulás” szó (*Életjel-, Bálna-, Cápa-, Párduc-, Táj-elmozdulás*). El kell mozdulnunk a megszokott és korábban sikeresnek bizonyult sztereotípiáktól, mert ma már képtelenek vagyunk ezek alapján helyesen és hitelesen értelmezni evilági környezetünket és benne esendő magunkat. Ha ragaszkodunk a régi fókuszhoz, ha túléles képeken tükrözzük a világot, akkor hazugságba torkollik a művészetünk, mert képtelen lesz a felszín alá látni, s így hamis és érvénytelen mémeket plántál belénk. Ahogy képtelenség az Antarktisz lényegét leírni a felszíne alapján, éppúgy képtelenség érvényes kijelentéseket tenni a látszatok alapján. Száz éve senkit nem érdekelt 40 évesen, hogy mi lesz vele és a világgal 20 év múlva, hiszen addigra majdnem biztosan meghalt. Egy mai 40 éves nem teheti meg, hogy ne érdekelje, mi lesz a világgal és vele 20 év múlva, hiszen 20 év múlva majdnem biztosan még további 20 évig fog élni – s addigra akár az Antarktisz is halálosan kézzelfogható élménnyé válik mindannyiunknak. A XXI. századra teljesen megváltozott az idő szerepe és alapjaiban átalakult a tér érzékelése. Ami régen távoli volt, az mára közeli lett. Ami régen nem jelentett semmilyen veszélyt az életünkre, az ma bármikor elpusztíthat minket. Ami régen érvényes és ünnepezt gondolat lehetett – a múlt sikeres mémjei –, azok mára ellenünk fordulhatnak, ha nem mozdítjuk el az értelmezési tartományukat. Régen a Föld és világ urainak, Isten vér- és szellem szerinti kizárólagos édesgyermekének láthattuk magunkat, akik kedvükre uralkodhatnak mindenek felett – ma elpusztulunk, ha nem érzékeljük Gaia akaratát, a bioszféra igényeit, az élővilág szükségleteit. A Kiscelli Antarktisz és lebegő képkísérői erre szolgálnak bizonyítékul.

Ha Korodi képeit az élet hártványaként áttetszőnek tekintjük és képzeletben egymás mögé helyezük őket, hogy keresztül láthassunk rajtuk, rádöbbenünk, hogy az evolúció új mitológiája bomlik ki a szemünk előtt. A megtermékenyíthető célpontot kutató szellem-spermiumok (*Életjel-elmozdulás*) sikerrel járnak, s az *Elmozdulás*-sorozat további képein már a mítikus vízi és szárazföldi alakjukban megszületett új élőlények elmosódott lenyomatait – a jövő fossziliáit – látjuk, sőt halljuk (*Akuszтика, Bálnahang*), amelyek az elmozdult tájban (*Tájjelmozdulás naplementében, Kondenzcsíkok, Hullám*) egy folyton mozgó világot töltenek meg életjelekkel, hogy az utolsó képeken már megpillanthassuk egy talán értelmes élet nyomait is (*Szellempanelek*). Az igazat keresi Korodi, nem csak a valót, és személyes újevolúciós mitológiája antarktisi fénylő kódében meg is látszik találni. Az élet rejtett dimenzióiban mint ismeretlen *alien*

KORODI LUCA
Párduc / elmozdulás 1., akril, olaj, fa, 62x80 cm © Fotó: Sulyok Miklós

rokonaink bolyonganak a földerengő fénygerincesek, hogy megváltsák a remény rabjait: minket.

Korodi Luca elemi részecskéi olyan új memetikai konstrukciót alkotnak, amelynek lényege tisztán és hangosan hallható, akár a bálnaének a tengermélyben: az élet él és élni akar. Bármilyen veszély fenyegetse, bármely világból érje támadás, az élet örök és elpusztíthatatlan. A Föld nevű űrhajón a nyolcadik utas sosem a halál. Hanem az élet.

Csak arra vigyázzunk, hogy mindez az ember életére is igaz lehessen.

KORODI LUCA
Életjelek / elmozdulás 2., akril, olaj, fa, 121x100 cm © Fotó: Sulyok Miklós

